

چهره

بزرگداشت فرامرز قریبیان ستاره قدیمی سینما

بزرگداشت فرامرز قریبیان به پاس یک عمر فعالیت در حوزه بازیگری و کارگردانی سینما و آثار ادبیات محور در بیست و هشتمین ماه نشست «درآستانه» برگزار شد. در این مراسم که با حضور هنرمندانی چون گوهر خیراندیش، داریوش فرهنگ، تهمینه میلانی، پژمان بازغی، بهمن فرمان آرا، ابوالحسن داوودی، نصرالله مدقالچی، فرزاد موتمن، اصغر همت، شهره سلطانی، ایرج راد، سام قریبیان، کوروش تهامی، مجید قناد، سعید مطلبی، اسماعیل محرابی، مسعود جعفری جوزانی، بهرام دهقانی، فرزاد حسنی، شاهد احمدلو، مهدی یغمایی، محمدرضا چراغعلی، حمید غلامعلی، مازیار عصری، علیرضا عیوضی، چنگیز حبیبیان، محمد متوسلانی، فرخ نعمتی، سهیلا رضوی، علی قائم‌مقامی، حسین سلیمانی، جمشید جهان‌زاده، فرزانه نشاط‌خواه، مهدی میامی و بسیاری دیگر برگزار شد؛ داریوش فرهنگ درباره فرامرز قریبیان گفت: «فرامرز قریبیان بازیگری توانا و بدون حاشیه است که در همه کارها روش و منش دارد. او به هر قیمتی حاضر نشده در هر کاری حاضر شود، با اخلاق است و دیسپلین خاص خودش را دارد. توجه به هنرمندان بسیار کار پیچیده‌ای است، هنرمندان کارشان پرسیدن است، مسئولان کارشان پاسخ ندادن است. آیا هنرمندی می‌شناسید که کشور و مردمش را دوست نداشته باشد، یا نخواهد کار کند؟ آقای قریبیان گفته بودند خداحافظ، اما آقای قریبیان! حرفه ما بازنشستگی و سن و سال ندارد. حرفه ما به تو، بازی تو و چشمان پر فروغ تو نیاز دارد.» ایرج راد نیز گفت: «هیچ‌کس را برای حضور در این مراسم مجبور نکردند، همه با عشق دیدن آقای قریبیان آمدند و تشکر از مردی که سال‌ها در سینما درخشید، زحمت کشید و افتخار آفرید. او جایگاه ویژه‌ای از نظر منش و شخصیت و اعتبار دارد. هنرمندی که شاخص باشد، فقط به شکل یک چهره خودش را در سینما نشان نمی‌دهد، بلکه خودش یک فرهنگ و جایگاهی ویژه می‌شود. آقای قریبیان اشما افتخارآفرین بودید و ما افتخار می‌کنیم که توانستیم در کنار شما کار کنیم، به وجود شما افتخار می‌کنیم. نام شما در تاریخ سینمای این مملکت همواره جاودان خواهد ماند.»

پرده نقره‌ای

«شه‌سوار» از چهارشنبه می‌آید

فیلم سینمایی «شه‌سوار» به کارگردانی حسین نمازی از چهارشنبه اکران خود در سینماها را آغاز می‌کند. به گزارش ایسنا، فیلم کمدی «شه‌سوار» با بازی مهرداد صدیقیان، الناز حبیبی، هادی کاظمی و عباس جمشیدی‌فر که در جشنواره فجر سال گذشته رونمایی و مورد توجه قرار گرفت، از روز چهارشنبه روی پرده خواهد رفت. «شه‌سوار» که داستان یک عروسی را روایت می‌کند که برگزارکنندگانش برای جلوگیری از به‌هم خوردنش مرگ عموی خانواده را پنهان می‌کنند؛ از چهارشنبه ۲۱ شهریورماه و هم‌زمان با روز ملی سینمایروی پرده خواهد رفت.

آغاز اکران بین‌المللی «بیعی قهرمان»

«بیعی قهرمان» برای آغاز اکران بین‌المللی خود راهی قزاقستان شد. به گزارش هنرآنلاین، انیمیشن سینمایی «بیعی قهرمان» به کارگردانی حسین صفارزادگان و میثم حسینی در نخستین اکران بین‌المللی خود در کشور قزاقستان با دوبله روی پرده سینما می‌رود. این انیمیشن سینمایی که پیش از این نسخه سریال آن مورد استقبال مخاطبان قرار گرفته بود، روایتی جذاب و امیدآفرین است که پیش از این در چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر دیپلم افتخار بهترین انیمیشن را از آن خود کرده بود.

صحنه

نکوداشت رکن‌الدین خسروی در خانه هنرمندان

نکوداشت رکن‌الدین خسروی در خانه هنرمندان ایران برگزار می‌شود. به گزارش خبرگزاری هنر ایران، نکوداشت «رکن‌الدین خسروی» نویسنده و کارگردان تئاتر و به عبارتی پدر تئاتر تجربی ایران در خانه هنرمندان ایران برگزار خواهد شد. در این مراسم که روز سه‌شنبه ۲۰ شهریور ۱۴۰۳ ساعت ۱۸ در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار می‌شود، ایرج راد، اکبر زنجان‌پور، قطب‌الدین صادقی، ابراهیم وحیدزاده، کمال شفیعی، مسعود دلخواه، عطاالله کویال، محمود کیانوش و سیمین داودی سخنرانی خواهند کرد. در این مراسم هم‌چنین کتاب «خردمندی، دردمندی است» با موضوع تئاتر رکن‌الدین خسروی نوشته سیمین داودی و فریبا کامران نیز رونمایی خواهد شد.

موسیقی

«دستگاه‌های موسیقی ایران» به روایت حسین علیزاده

مجموعه «دستگاه‌های موسیقی ایران» به آهنگسازی و تألیف حسین علیزاده ۳۱ شهریور رونمایی می‌شود. به گزارش خبرگزاری مهر، مجموعه «دستگاه‌های موسیقی ایران» به آهنگسازی و تألیف حسین علیزاده ۳۱ شهریور رونمایی خواهد شد. این مجموعه که به نوعی نتیجه تلاش حسین علیزاده در زمینه موسیقی ردیف دستگاهی و آموزش آن است؛ شامل ۱۳ دستگاه و آواز موسیقی ایرانی می‌شود که در قالب ۱۷ سی‌دی و ۱۳ کتاب نت ارائه خواهد شد. گفتنی است که آهنگسازی و تألیف این اثر از ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۹ و در بحبوحه شیوع ویروس کرونا آغاز شد و تا امروز تعداد ۴۳ نوازنده و خواننده در اجرای دستگاه‌ها و آوازهای مختلف آن نقش داشته‌اند.

نمایش خانگی

پایان توقیف سریال «غربت»!

کارگردان سریال «غربت» که چند هفته پیش بعد از انتشار سه قسمت توقیف شد، از رفع توقیف این مجموعه پس از اعمال اصلاحاتی خبر داده است. به گزارش ایسنا، امیر پورکیان، کارگردان «غربت» به‌تازگی از مرتفع شدن مشکل انتشار این سریال در شبکه نمایش خانگی خبر داده است. این کارگردان اعلام کرده: «به گفته تهیه‌کننده و به دستور دادستانی صورت‌گرفته، با حضور نویسنده و کارگردان و نمایندگان ساترا جهت اعلام اصلاحات صورت گرفت و قرار است نهایتاً تا چند روز آینده اصلاحات به دست ما برسد و به لطف خداوند و همکاری مقتدرانه دادستانی، ادامه پخش سریال را آغاز می‌کنیم». انتشار سریال «غربت» از ۱۹ مرداد در پلتفرم نماوا آغاز شد اما به دلیل آنچه از سوی برخی تصویرسازی نامناسب از مردم حاشیه‌نشین استان‌های عرب‌نشین ایران عنوان شد، عده‌ای در کارزاری نسبت به این سریال واکنش نشان دادند و این باعث توقیف این سریال بعد از انتشار سومین قسمتش شد.

پای صحبت‌های مهرشاد کارخانی، کارگردان فیلم سینمایی «لاله کبود» که این روزها روی پرده است

تماشاگر امروز دیگر «یکی بود، یکی نبود» نمی‌خواهد!

[شهروند] این روزها فیلم سینمایی «لاله کبود» در گروه هنر و تجربه در سینماهای کشور اکران شده است. هفتمین و متفاوت‌ترین فیلم کارنامه مهرشاد کارخانی که با بازی محسن غفاری، مهتاب نویدی و شکلیا سماواتی قصه‌ای با مضمون انتقام را- در حاشیه شهر تهران و در یک ایستگاه راه‌آهن- روایت می‌کند. این فیلم داستان مردی را روایت می‌کند که با هدف انتقام به حاشیه شهر می‌آید؛ و در این راه زنی اسلحه‌ای در اختیارش می‌گذارد. «لاله کبود» که به گفته مهرشاد کارخانی شخصی‌ترین فیلم سینمایی کارنامه این فیلمساز است؛ راوی داستان ضدقهرمان‌هایی است که در مواجهه با شرایط کاری از دستشان ساخته نیست- و این وجه اشتراک «لاله کبود» با دیگر فیلم‌های این فیلمساز از جمله «گناه من»، «ریسمان باز»، «سینما سوخته»، «کوچه ملی»، «اکباتان»، «دریست آزادی» و «دو لکه ابر» است. به بهانه اکران این فیلم سینمایی نشست‌هایم پای صحبت‌های مهرشاد کارخانی که «لاله کبود» را تلاشی وفادارانه برای رسیدن به سینمای واقعی می‌داند و از این موضوع که این روزها تنها و تنها سینمای کمدی می‌تواند حیات خود را حفظ کند، ناراضی و ناراحت است...

طرح «لاله کبود» مال چند سال پیش است، اما از همان ابتدا می‌دانستم که این فیلم رابه چه شکلی خواهم ساخت. در واقع از همان ابتدا ابرایم مشخص بود که باید در چه قالبی این اثر را بسازم. برای من همه چیز از فضا، فرم، ریتم و عکس می‌آید. خیلی از فیلمسازان درهله‌اول به فیلمنامه فکری می‌کنند اما من در ابتدا اصلاً به فیلمنامه فکر نمی‌کنم و بار درماتیک اثر برپایه‌در زمان ساخت دردل فضا شکل می‌گیرد و بوجود می‌آید. درباره «لاله کبود» هم باید به این نکته اشاره کنم که پنج‌سال پیش در زمان ساخت فیلم «دولکه ابر» به لوکیشن «لاله کبود» برخوردیم و آن‌جا بود که با دیدن آن لوکیشن‌ها و آن فضا جرقه ساخت «لاله کبود» در ذهنم زده شد و به این فکر کردم که چگونه می‌شود فیلمی ساخت که ۸۰ درصدش در لانگ‌شات روایت شود.

••• این‌که «لاله کبود» برخلاف فیلم‌های قبلی شما که اغلب آثاری مردانه بودند، اثری زنانه‌تر است؛ آیا همسایلی اجتماعی یکی‌دو سال اخیر برمی‌گردد؟ اگر هم این اتفاق افتاده باشد، در ناخودآگاه من روی داده و من جز نوعی ادای دین به سینما در زمان ساخت این فیلم به چیز دیگری فکر نکرده‌ام. بگذارید این‌گونه بگویم که بارزترین عنصر این فیلم فضا سازی و سکوت و سکون‌های آن بوده- و در واقع جدا از ادای دین «لاله کبود» به برخی از فیلم‌های تاریخ سینما، مخاطب در لایه‌های مختلف فیلم اتفاقات اجتماعی روز را مشاهده می‌کند که در سکوت بیان می‌شوند؛ هشار دادن در سکوت! از این نظر هم با شما موافقم که این فیلم برخلاف فیلم‌های قبلی ام‌که آثاری شاید مردانه بودند، اثری زنانه‌تر است. در حقیقت زن، اصلی فیلم، یا همان شخصیت مهتاب، یک دانای کل است. زنی که با چند دیالوگ، رفتار و سکوتش مسیر قصه را مشخص می‌کند. چنین زنی در فیلم طبیعی است که برآمده از یک‌نگاه اجتماعی باشد که از زمانه‌ای که در آن زندگی می‌کنیم تأثیر پذیرفته است.

••• یعنی نخواسته‌اید «لاله کبود» نگاه فمینیستی داشته‌باشد؟ بهتر است از چنین عناوینی برای این فیلم‌ها استفاده نکنیم، من اصلاً با دنیای فمینیستی‌آشنایی ندارم ولی دنیای زنان را برخی مواقع بیشتر از دنیای مردان می‌شناسم و معتقدم که مردان نسبت به زنان برتری ندارند اما این برآمده از یک نگاه فمینیستی نیست. طبیعتاً شرایط اجتماع بر من به‌عنوان یک فیلمساز تأثیر می‌گذارد و اتفاقاتی که در فضای جامعه زنان در ایران و حتی در جهان رخ می‌دهد بر دیدگاه‌های من بی‌تأثیر نیست ولی تأکید می‌کنم که این تأثیر ربطی به نگاه فمینیستی ندارد. زنان قدرتمند، باهوش و جسور در جامعه ما به وفور دیده‌می‌شوند و من می‌توانم آن‌ها را نادیده بگیریم.

••• با وجود این‌که قصه در حاشیه تهران روایت می‌شود؛ اما شاهد نوعی ناکجایی و بی‌زمانی در «لاله کبود» هستیم. درباره ایجاد چنین فضایی صحبت می‌کنید؟ این ویژگی به این دلیل در فیلم وجود دارد که این ناکجایی و بی‌زمانی می‌توانست به هر نوع مخاطبی امکان ارتباط برقرار کردن با اثر را بدهد. در واقع با این‌که هیچ‌گاه به جشنواره‌ها فکر نمی‌کنم؛ اما ارتباط برقرار کردن با طیف‌های مختلف مخاطب برای من اهمیت حیاتی دارد. به طور کل سعی کردم هیچ‌گاه آدرس دقیقی به مخاطب ندهم و در این مسیر هم بود که به فیلمی رسیدیم که کاملاً خارج از فضای شهر ساخته و روایت می‌شود. البته در این میان نکته دیگر هم این بوده که زیبایی‌شناسی برایم اهمیت زیادی دارد؛ تهران دیگر هیچ تصویر زیبایی ندارد و حتی اگر بخواهید فیلمی تلخ بسازید، باید جنسی از زیبایی‌شناسی در آن به چشم بیاید.

••• شباهت «لاله کبود» به سینمای سهراب شهید ثالث آیا عمدی و نوعی ادای دین است؟

فضای این فیلم در سکوت و سکون می‌گذرد، ریتم کندی دارد و نماهای لانگ‌شات بسیاری در آن به کار رفته- که این ویژگی‌ها خود آگاه یا ناخودآگاه یادآور سینمای سهراب شهید ثالث است. سینماگری که در سینمای مدرن ایران و جهان تأثیراتی جدی داشت و می‌توان او را جزو پیشگامان سینمای مدرن در ایران دانست. با این حال آن‌رئالیسمی که این فیلمساز در بیشتر آثارش خلق می‌کند، ربطی به فیلم من ندارد. اما در پاسخ شما؛ من قطعاً تأثیراتی از برخی فیلمسازان پذیرفته‌ام. این تأثیرپذیری اما شاید به نماهای باز، سکون و سکوت و کم‌دیالوگ بودن فیلم من مربوط باشد، نه از یک سینما و یک فیلمساز. من از سینمای وسترن، سینمای مدرن ایتالیا، فرانسه و اروپای شرقی تأثیر گرفته‌ام. اصلاً هیچ‌کاری بدون تأثیرپذیری امکان‌پذیر نیست.

••• آیا ممیزی‌مواجه‌شدید؟

امروز فقط فیلم‌های طنز هستند که با ممیزی‌مواجه نمی‌شوند و ما هم با ممیزی روبرو شدیم و به سختی توانستیم مجوز نمایش دریافت کنیم. این نوع فیلمنامه‌های اجتماعی در شورای پروانه نمایش با مشکل مواجه می‌شوند. به عقیده من با خواندن فیلمنامه‌هایی اینچنین هیچ‌کس نمی‌تواند تشخیص دهد که این متن به چه اثری تبدیل خواهد شد و به همین دلیل شورای پروانه‌نمایش در مواجهه با چنین آثاری دچار سردرگمی می‌شود.

••• هم خودتان و هم شماری از منتقدین سینمایی «لاله کبود» را متفاوت‌ترین فیلم‌شمامی‌دانند. می‌توانید بگویید چگونه به این تفاوت رسیدید؟!

من با این‌که در فیلم‌های اولم تا حدی دنبال قصه‌گویی بودم، ولی حتی در آن‌ها هم فضا، فرم و ریتم به نوعی جلوتر از قصه‌اند. حالا در «لاله کبود» قصه حتی در قیاس با آن آثار اولیه نیز اهمیت کمتری دارد. به هر حال کتمان نمی‌توان کرد که جهان این قبیل فیلم‌ها- و قصه‌های انتقام‌وادم‌فروشی- بارها و بارها در تاریخ سینما و ادبیات تکرار شده و من به عنوان یک عشق‌فیلم بعد از سال‌ها عکاسی و فیلمسازی طبیعی است که با دیدن بی‌شمار فیلم و عکس‌وزندگی و پرسه‌زدن در کوچه و خیابان و البته تأثیرپذیری از فیلمسازان محبوبم به فیلمی چون «لاله کبود» رسیده‌باشم. فراموش نکنید که سینما و فیلم‌هایی که ما در کودکی و نوجوانی می‌دیدیم، با فیلم‌ها و سینماهای امروزی فرق داشتند. ما متعلق به نسل آل‌ن‌لون هستیم، نسل زیبایی‌سینما، زنان و مردان پرجنبه و جذابی که انگار ریامرگ‌شان چیزی از سینماکننده شده برای همیشه رفته است. این‌ها کسانی بودند که رویاهای مرامی ساختند و فکری نمی‌کنم که حالا دیگر با رفتن این ستاره‌ها دیگر رویایی وجود ندارد، آل‌ن‌لون، چارلی چاپلین، جیمز دین، مرلین مونرو، استیو مک‌کوئین، گرگوری پک، سوفیا لورن، سوزان‌هاوارد، آدری هپبورن و بسیاری دیگر به زندگی انسان‌هارویامی‌بخشیدند و امروز سینما از این رویاسازی عاجز است.

••• فکرمی‌کنید چرا دوره‌هشکوه سینما از بین رفته؟ به نظر من شرایط زندگی تغییر کرده و انسان و زندگی مقصر این تغییرات هستند. در واقع انسان زندگی را برای خودش سخت‌تر کرده و همین هم موجب شده نگاه‌های انسانی در هنر کم‌رنگ‌تر شود- و البته این وضعیت فقط محدود به سینما هم نمی‌شود. با این‌که وقتی فیلم‌ها به سمتی می‌روند که دیگر شمایل قهرمان‌ها و آرتیست‌ها و زیبایی‌و جذابیت‌شان را در سینما نمی‌بینیم، این می‌تواند به این معنی باشد که قطعاً خود سینما هم در ایجاد این وضعیت بی‌تقصیر نیست.

••• معنی حرف‌تان این است که «لاله کبود» را تلاشی برای بازگشت به آن دوران می‌دانید؟ شاید. حداقل این‌که در این فیلم سعی کرده‌ام به آن سینمای واقعی‌که همیشه مورد علاقه‌ام بوده، وفادار باشم. البته من در تمام فیلم‌هایم این وفاداری را داشته‌م، ولی این قصه در «لاله کبود» قوی‌تر است.

••• یکی از مسایلی که در «لاله کبود» برخی از تماشاگران را ذیبت می‌کند، این موضوع است که این فیلم جهانی‌آشنا و کلاسیک به مخاطبش ارائه نمی‌دهد. بگذارید این‌گونه بپرسم که معمولاً وقتی فیلمساز به سراغ مفاهیمی مثل انتقام می‌رود، سعی می‌کند به کاراکترها نزدیک شود؛ اما در «لاله کبود» این‌گونه نیست. چرا و چگونه به این‌ها ساختار بصری رسیدید؟

اتفاقاً خیلی‌ها گفته‌اند که حس کلی فیلم همان جهان‌آشنای دوران گذشته سینما را به‌یاد می‌آورد. اما در پاسخ به سوال شما؛ ساختار فیلم به علاقه من به این شکل و ظاهر برمی‌گردد که از سال‌ها قبل شکل گرفته است. در واقع همیشه این دغدغه‌را داشته‌ام که چگونه مثلاً قصه عشق، ترس، تنهایی یا انتقام را- که بارها در قالب‌های مختلف درماتیک ساخته شده‌اند- به شکل دیگری بسازم. همین هم شد که در چند فیلم اولم بیشتر به قصه و بار درماتیک توجه کردم، اما به این نتیجه رسیدم مخاطب عام امروز با قصه درماتیک و فیلم و سینمای کلاسیک ارتباط برقرار نمی‌کند و در واقع از دیدن یک فیلم کلاسیک خیلی سریع خسته می‌شود. او قصه‌های «یکی بود یکی نبود» را نمی‌پسندد و البته به این معنا نیست که او با سوادتر شده است، اتفاقاً او به دلیل بی‌سوادی نمی‌تواند ارتباط برقرار کند و ما بایننده‌ای روبرو هستیم که به روزمرگی عادت کرده و همان محتوایی رامی‌بیند که در فضای مجازی هم نمونه‌هایی از آن رادنبال می‌کند.

••• اما «لاله کبود» فیلمی کلاسیک نیست و ضد قهرمان‌هایش بیشتر یادآور سینمای مدرن هستند.

وقتی فیلم‌ها و ستاره‌های سینمای کلاسیک را مثال می‌زنم به این معنا نیست که «لاله کبود» (فیلمی کلاسیک می‌دانم. در این جادو شخصیت زن و مرد اصلی فیلم برای من تعریف ضدقهرمان را دارد، هرچند تعریف ضدقهرمان هنوز در سینمای ما گنگ است. عده‌ای بدم‌ها را ضد قهرمان می‌نامند؛ و تفاوت بین قهرمان و ضدقهرمان را نمی‌دانند. از این جهت در پاسخ شما باید بگویم که «لاله کبود» شاید در نگاه کلی رنگ و بوی سینمای کلاسیک را داشته باشد ولی در ساختار و فرم از سینمای کلاسیک فاصله می‌گیرد و مانند فیلم‌های آخرم «دولکه ابر»، «دریست آزادی» و همین فیلم «لاله کبود» ما را با ضدقهرمان‌هایی روبرو می‌کند که کاری از دستشان ساخته نیست. این‌وجه اشتراک «لاله کبود» و دیگر فیلم‌های من است.

••• چرا تلاشی برای نزدیک کردن مخاطب به کاراکتر انجام نمی‌دهید و نیازهای درماتیک فیلم و مخاطب را نادیده می‌گیرید؟